

JEDINÝ PŘEDSEDA SPOLEČNOSTI PRO PRŮMYSL CHEMICKÝ V KRÁLOVSTVÍ ČESKÉM 1893–1907

PAVEL DRAŠAR

*Ústav chemie přírodních látek, Vysoká škola chemicko-technologická v Praze, Technická 5, 166 28 Praha 6, Česká republika
drasarp@vscht.cz*

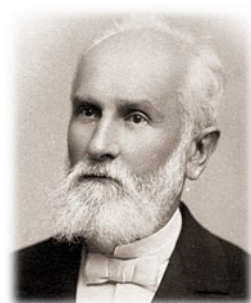
Článek popisuje základní údaje o jediném předsedovi Spolku pro chemický průmysl v Království českém 1893–1907, Janu Baptistovi Lamblvi.

Klíčová slova: předseda Společnosti pro průmysl chemický v Království českém, Jan Baptista Lambl

Pokračujeme v novodobém dokumentování funkcí chemických společností zveřejňovaném v Chemických listech^{1–6}.

V roce 1893 vznikla z iniciativy průmyslově orientovaných chemiků Společnost pro průmysl chemický v Království českém. Ukázalo se však, že „držet“ dvě podobné společnosti je obtížné, a tak tato společnost pokračuje po sloučení s Chemickou společností, Spolkem českých chemiků v roce 1907 jako „Česká chemická společnost pro vědu a průmysl“. Přinášíme přehled údajů o jediném předsedovi Společnosti pro průmysl chemický v Království českém.

Jan Baptista Lambl

foto⁷

Jan Baptista Lambl byl po celou dobu existence Společnosti pro průmysl chemický v Království českém (1893–1906) jejím předsedou a duší a zasadil se v roce 1906 o spojení obou českých chemických společností (10. ledna 1907) do jednoho celku.

Jan Křtitel Lambl se narodil 9. srpna 1826 v obci Letiny u Přeštic. Jeho otec, František Lambl, byl hospodářský správce na panství hrabat Schönbornů, matka Marie, rozená Jelínková, pocházela z Chudenic⁸. Celá rodina se čile angažovala v českém vlasteneckém životě, Janovy sestry v ženském hnutí⁹.

Školu Jan navštěvoval v Přešticích. V deseti letech chodil po škole ještě na lekce k přeštickému kaplanovi Richterovi a pak nastoupil gymnazijní studia v Plzni. Při studiích na tamějším gymnáziu si oblíbil klasické jazyky a zeměpis, kterým se pak věnoval po celý život. Po tříletém studiu v Plzni odešel do Prahy na akademické

gymnázium, které v té době vedl již starý Josef Jungmann. Jeho spolužáky zde byli například Vojta Náprstek či pozdější továrník Ringhoffer¹⁰.

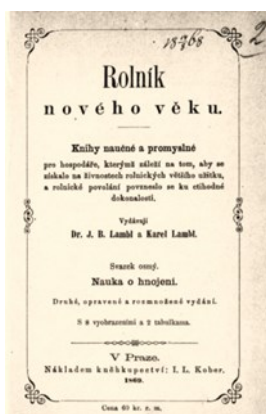
Vzhledem k finančním potížím rodiny po smrti otce nastoupil Jan Lambl do učení v lékárně A. Novotného v Brandýse nad Labem, odkud se spolu s majitelem přestěhoval do Panenské Týnice, kde setrval až do vyučení v roce 1845. Ačkoliv se zodpovědně věnoval svému povolání, našel si čas i na soukromé sebevzdělávání, především na studium francouzského, anglického, italského jazyka, ale i slovanských jazyků. Po vyučení přijal místo pomocníka v jihlavské lékárně a o rok později přešel do lékárny Josefa Kozdery „U modrého lva“ na Karlově náměstí v Praze (č. p. 672/2), kde setrval další rok. V letech 1847 až 1849 absolvoval lékárnický kurz na Univerzitě Karlově v Praze a v říjnu roku 1849 byl promován na magistra farmacie. Při tomto studiu si osvojil teoretické i praktické znalosti chemie pod vedením známého učitele, profesora Josefa Redtenbachra.

Po získání titulu magistra farmacie nepřijal místo v lékárnické praxi, ale nastoupil do závodu Václava Batka v Praze-Libni, v té době jediného výrobce vzácných lučebnin a chemických přístrojů. Firma vyráběla mj. draslík, sodík, jod, chrom, uran, chemické sklo a materiál pro lékárny¹¹. Zde však nebyl spokojen a zjistil, že pouze učitelská dráha je pro něj tou pravou profesí. Přijal proto v roce 1851 nabídku na vyučování chemie a fyziky při Vojenské technické škole v Bělehradě. Zde vydal publikace „Rukověť obecné lučby“ a „Návod k chemickému rozboru“. V Bělehradě pobýval do roku 1855. Do Čech se vrátil v roce 1856. Na krátkou dobu vstoupil jako společník do obchodu svého pozdějšího tchána Johanna Jelínka. V roce 1856 přijal místo učitele na německé hospodářské škole v Libverdě, kde působil do roku 1862. V roce 1858 odešel do Vídně, kde získal aprobaci z chemie pro vyšší a z přírodopisu pro nižší reálné školy a také pro školy hospodářské. V té době napsal několik knih a přispíval do Živy, Hospodářských novin, Obecního listu naučného a do Riegrova slovníku naučného. V roce 1862 hospodář-

skou školu v Libverdě opustil, vstoupil do služeb Jana Harracha a stal se ředitelem nově zřízené školy ve Stěžerách u Hradce Králové, kde se měli vzdělávat synové zřízenců z velkostatků a rolníků. V roce 1866 škola zanikla v důsledku bitvy u Hradce Králové. V roce 1866 se Jan Lambl habilitoval a stal se docentem hospodářství na Českém stavovském polytechnickém ústavu v Praze s povinností přednášet v obou zemských jazycích. V letech 1867–1882 zde působil jako mimořádný profesor, v roce 1882 byl ustanoven profesorem řádným. S jeho činností je spojena snaha o zřízení zemědělského vysokého učení v Praze. Po rozdělení polytechniky na německou a českou část zůstal Lambl na českém ústavu a v letech 1891–1892 byl jeho rektorem.

V roce 1875 vykonal cestu na Krym, o níž v roce následujícím vydal knihu¹². Kromě té je v NTK šest dalších knih, většinou na téma národohospodářství a zemědělství.

Prof. dr. tech. Jan Baptista Lambl byl významným českým chemikem a prvním profesorem vyučujícím zemědělství na Českém vysokém učení technickém v Praze. Celý svůj život zasvětil vyučování zemědělských oborů na této vysoké škole.

Obr. 1. Příručka o hnojení, kterou napsal se svým bratrem¹³

Obr. 2. Pomologický ústav, č. p. 91, usedlost Popelářka v Troji¹⁴

Prof. Lambl neměl v úmyslu věnovat se politické kariéře, ale v roce 1861 byl navržen a zvolen za poslance venkovských obcí okresu rychnovského a kosteleckého do sněmu Království českého. Tento mandát přijal z důvodů, aby se postaral o zákonnou úpravu hospodářského školství v Čechách. Ještě v témže roce podal zemskému sněmu, podporován knížaty J. Lobkowiczem a K. Schwarzenbergem, návrh na zřízení speciálních škol pro polní hospodářství a hospodářský průmysl.

Jan Lambl byl spolu se svým bratrem Karlem Milanem Lamblem spoluzakladatelem Pomologického ústavu, který sídlil v Praze-Troji na pozemcích viniční usedlosti Popelářka. Byl též majitelem nedaleké trojské usedlosti U lisu.

Lambl byl vyznamenán roku 1889 rakouským řádem železné koruny III. tř. „za zásluhy, získané mnoholetým zdokonalováním vědy hospodářské s nejlepším úspěchem“, dále byl vyznamenán udělením komturního kříže řádu Františka Josefa a v roce 1908 mu byl udělen čestný titul doktora technických věd Českého vysokého učení technického v Praze. Byl též c. k. inspektorem českých škol zemědělských v království Českém, c. k. dvorní rada a vrchní ředitel Královské české hospodářské akademie¹⁵.

Jan Baptista Lambl zemřel 7. listopadu 1909 v Praze ve věku 83 let. Pochován byl 10. listopadu 1909 na Olšanských hřbitvech.

LITERATURA

1. Kratochvíl B., Drašar P.: Chem. Listy 115, 498 (2021).
2. Drašar P.: Chem. Listy 115, 506 (2021).
3. Drašar P.: Chem. Listy 117, 43 (2023).
4. Drašar P., Chuchvalec P., Bělohav Z.: Chem. Listy 116, 614 (2022).
5. Drašar P.: Chem. Listy 117, 48 (2023).
6. Řápková R., Drašar P.: Chem. Listy 116, 631 (2022).
7. Wikipedie, Autor: Ignác Šecht – <http://sechtl-vosecek.ucw.cz/en/cml/desky/deska2068.html>, Volné dílo, <https://commons.wikimedia.org/w/index.php?curid=4722306>, staženo 27. 9. 2022.
8. [https://www.portafontium.eu/iipimage/30064991/letiny-01_1171-n?](https://www.portafontium.eu/iipimage/30064991/letiny-01_1171-n?language=cs&x=160&y=293&w=306&h=138) language=cs&x=160&y=293&w=306&h=138, staženo 27. 9. 2022.
9. Strnadová D.: Prameny a studie NZM 58, 42 (1916); https://www.nzm.cz/file/a23e9f8f16013aca36061df715a529ba/1294/PaS_58.pdf, staženo 27. 9. 2022.
10. Pavlíčková J.: *Anna Cardová-Lamblová (1836-1919) a její rodina. Bakalářská práce*. Filozofická fakulta Masarykovy univerzity v Brně, Historický ústav, Brno 2003.
11. Amerling K.: *Průmysl v Čechách*. Porada učitelství v pražské Budči, Praha 1851.

12. Lambl J. B.: *Letní projížďka po Krymu, kterouž o prázdninách roku 1875 vykonal s bratrem svým V. D. a popisuje J. B. Lambl*. Nákladem vlastním, Praha 1876.
13. <https://ndk.cz/view/uuid:7b00b770-dbcf-11dc-b542-000d606f5dc6?page=uuid:a4fd201c-dfcc-4bd3-9ab4-63dbabfe873e>, staženo 27. 9. 2022.
14. Eckert J.: <http://katalog.ahmp.cz/pragapublica/permalink?xid=70BF245E712711E2BF15525400E46D25&scan=1#scan1>, staženo 27. 9. 2022.
15. <https://ndk.cz/view/uuid:c72f59b7-610f-4b58-89a5-938e2ef8feb1?page=uuid:37af7301-254f-11e9-90cf-5ef3fc9bb22f&fulltext=lambl%20speci%C3%A1ln%C3%ADch%20%C5%A1kol>, staženo 27. 9. 2022.

P. Drašar (*Department of Chemistry of Natural Compounds, University of Chemistry and Technology, Prague, Czech Republic*): **The Only Chairman of the Society for the Chemical Industry in the Kingdom of Bohemia 1893–1907**

The article describes basic data on the only chairman of the Society for the Chemical Industry in the Kingdom of Bohemia 1893–1907, Jan Baptista Lambl.

Keywords: chairman of the Society for the Chemical Industry in the Kingdom of Bohemia, Jan Baptista Lambl